

II.

Най-раннитѣ бѣлгарски периодически списания: „Любословие“. „Бѣлг. Книжици“, „Читалище“.—Първитѣ въ Цариградѣ вестници.—Трояката рѣля на тѣзи издѣния: прѣсвѣтна, патриотическа и освободителна.—„Цариградски вестникъ“, „Македония“. „Право“, „Напредѣкъ“, „Вѣкъ“.—Тактиката на Цариградски вестникъ и досещанията на бѣлгарския писателъ.—Погледитѣ къмъ Русия.

Бѣлгарскиятъ периодически печатъ въ Цариградъ—списания и вестници—взети като съвокупностъ и разгледани обективно, се отличавахе въ всичко време на свѣто съществуване съ единъ тонъ, достоенъ за неговото призвание. Три сѣ главнитѣ насоки, по които се движеше публицистическата мисль въ този печатъ: културно - прѣсвѣтна, патриотическа и освободителна. Още въ първитѣ списания—„Любословие“ (1842.—1844—1846), „Бѣлгарски книжици“ (1858 - 1861)—се срѣщатъ веднага съ появяванието имъ: 1. статии по бѣлгарската стара черковна и политическа история; 2. статии научни, езикословни, природословни; 3. статии—политически прегледи—съвременна лѣтопись.

Първиятъ вдѣхновенъ основателъ на бѣлгарския периодически печатъ, К. Фотиновъ, въ „Любословие“ ни дава образци отъ статии съ трояката насока. Но това, което трѣбва да се подчертае тука, то е, че и у Фотиновъ преодолѣва голѣмия патриотизъмъ и славянската идея. Той пише: „Ето, по Божию произволенію родили сме се въ тоя языкъ; катъ небрежиме него, пренебрегваме Божие благоволеніе. Славянскій языкъ, чловѣче, приключава осмодесѣтъ милиѡны души; кажи ми, кой языкъ на свѣта има толкова многомножественъ народъ? Не си ли длѣженъ за това да благодаришъ Бога, защото се намѣрувашъ и ти единъ между едно толкова многочисленно число и най-паче православныхъ, кои славѣтъ на тоя языкъ Негово имя!“.

Редакторитѣ на „Бѣлг. Книжици“ бѣха видни общественици, голѣми патриоти - дейци съ широка култура и високи знания: Димитрий Мутѣвъ, д-ръ Ив. Богоровъ, Гаврилъ Кръстевичъ, Тодоръ Стояновъ Бурмовъ и Сава Филаретовъ. Тѣ бѣха привлѣкли за свои сътрудници всичко, що имаше по това време Бѣлгария лично, изпѣкнало, вѣщо, достойно за да се чуе: П. Р. Славейковъ, архим. Партений Зографски, Якимъ Груевъ, Т. Н. Шишковъ, А. Богданъ (сетне митрополитъ охридски и пловдивски Натанаилъ).